

Riktlinje för politiskt beslutade styrdokument inom Region Uppsala

Dokumentslag: Normerande styrdokument, Riktlinje

Beslutad av:	Regionstyrelsen	Datum för beslut, paragraf:	2023-xx-xx, §
Diarienummer:	RS2023-00130	Gäller för:	Region Uppsala
Giltighetstid:	Gäller tills vidare	Ansvarig direktör, titel:	Regiondirektören
Dokumentet ersätter:	Riktlinje för styrdokument inom Region Uppsala, beslutad 2021-04-27		

Innehåll

1	Inledning.....	4
1.1	Syfte.....	4
1.2	Omfattning.....	4
1.3	Avgränsning och undantag.....	4
1.4	Definition av politiskt beslutade styrdokument.....	5
2	Vägledande utgångspunkter	5
2.1	Utgångspunkter	5
2.2	Regionplan och budget	5
3	Beslutsnivåer.....	6
4	Indelning av politiskt beslutade styrdokument.....	7
4.1	Aktiverande styrdokument.....	7
4.1.1	Vision.....	8
4.1.2	Program	8
4.1.3	Strategi.....	8
4.1.4	Handlingsplan.....	8
4.1.5	Övriga planer	8
4.2	Normerande styrdokument	9
4.2.1	Policy.....	9
4.2.2	Riktlinje	9
4.2.3	Regler	9
4.3	Organiserande styrdokument	10
4.3.1	Arbetsordning.....	10
4.3.2	Reglemente.....	10
4.3.3	Delegationsordning.....	10
4.3.4	Bolagsordning.....	10
4.3.5	Ägardirektiv.....	10
4.4	Kommunala föreskrifter	11
5	Aktualitetsprövning och revidering.....	11
5.1	Giltighetstid.....	11
5.2	Aktualitetsprövning	11
5.3	Årlig aktualitetsprövning och sammanställning till fullmäktige	12

5.4	Revidering och upphävande	12
6	Förvaltning av riktlinjen.....	12

1 Inledning

Politiskt beslutade styrdokument är ett verktyg för att förverkliga politiska inriktningar, mål och beslut så att den politiska styrningen får genomslag i verksamheten. Inom Region Uppsala finns flera typer av politiskt fastställda styrdokument som är relaterade till varandra på olika sätt och syftar till olika slags styrning. En del av dessa är framåtsyftade och innehåller långsiktig inriktning och mål för verksamheten. Andra anger förhållningssätt här och nu, eller tydliggör roller och ansvarsfördelning. En del har tillkommit genom initiativ inom organisationen, medan andra är lagstadgade och ett resultat av extern styrning.

Beroende på innehåll och omfattning fastställs styrdokument på olika beslutsnivåer inom Region Uppsala. Inom regionen antas styrdokument av regionfullmäktige och regionstyrelsen som gäller för hela Region Uppsala. Nämnderna samt bolagsstyrelserna antar styrdokument som rör det egna grunduppdraget. Denna riktlinje ska vara vägledande vid hantering av politiskt beslutade styrdokument genom att tydliggöra vilka olika typer av styrdokument som finns, hur de förhåller sig till varandra och hur de fastställs.

1.1 Syfte

Syftet med riktlinjen är att tydliggöra vad som är ett politiskt styrdokument, vilket slags styrdokument som styr vad och hur de relaterar till varandra samt vem som får fatta beslut om dem. Riktlinjen syftar även till att beskriva vägledande utgångspunkter för politiskt beslutade styrdokument och ska ytterst bidra till att skapa ändamålsenliga styrdokument med ett tydligt syfte, enhetlig utformning och struktur, som uppfyller en funktion för anställda och förtroendevalda. Riktlinjens definitioner av styrdokument ska vara vägledande för vilket styrdokument som ska tas fram och hur dokumentet benämns.

1.2 Omfattning

Riktlinjen vänder sig till alla anställda och förtroendevalda inom Region Uppsala och omfattar styrdokument som fastställs av regionfullmäktige, regionstyrelsen, nämnderna och helägda bolag.

1.3 Avgränsning och undantag

I vissa fall kan finnas skäl till att göra undantag från denna riktlinje. Det gäller dokument som regleras i lag vad gäller exempelvis benämning, utformning och beslutanderätt. Riktlinjens krav ska dock tillämpas på dessa dokument så långt det är möjligt.

1.4 Definition av politiskt beslutade styrdokument

Styrdokument är det övergripande samlingsbegreppet för dokument som beskriver vad som ska styra Region Uppsalas verksamheter. Med politiskt beslutade styrdokument avses dokument som är styrande i verksamheten och som fastställts av regionfullmäktige, regionstyrelsen, nämnderna samt bolagsstyrelserna.

2 Vägledande utgångspunkter

2.1 Utgångspunkter

Politiskt beslutade styrdokument ska:

- Vara aktuella, relevanta och efterfrågade.
- Ha ett tydligt syfte – det ska vara tydligt varför dokumenten behövs och vad de ska leda fram till.
- Stödja och komplettera varandra.
- Ha en enhetlig utformning och struktur med hjälp av regiongemensamma mallar – som ökar dokumentens kvalitet samt underlättar tolkning och efterlevnad.
- Göras tillgängliga, informeras och kommuniceras utifrån behov – så att det blir tydligt för anställda, förtroendevalda, invånare och andra intressenter vilka styrdokument som finns och vad som gäller.

2.2 Regionplan och budget

Regionplan och budget är ett lagstadgat dokument som anger inriktningen för vad Region Uppsala ska arbeta med under den kommande treårsperioden. Regionplan och budget beslutas av regionfullmäktige och innehåller regionens övergripande vision, strategiska mål, styrtalet och årliga uppdrag från regionfullmäktige till styrelser/nämnder. Regionplan och budget är regionens överordnade styrdokument. Det innebär att vid en eventuell målkonflikt mellan regionplan och budget och andra styrdokument gäller inriktningen i regionplan och budget.

3 Beslutsnivåer

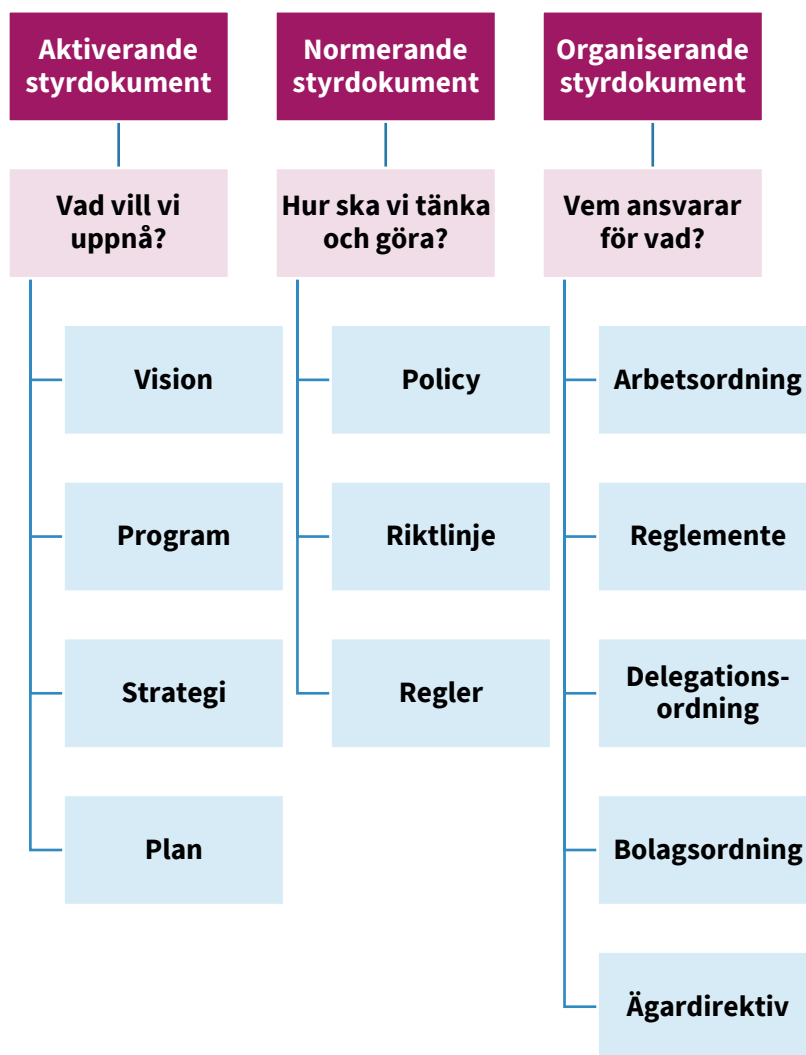
Nedan beskrivs beslutsnivåer för styrdokument och principer för när beslut fattas på de olika nivåerna. Avgörande för på vilken beslutsnivå som styrdokument fastställs är i bestämmelser i kommunallagen och dokumentens innehåll och omfattning. De lagstadgade styrdokumenterna beslutas av det politiska organ som är föreskrivet i lag.

Beslutsnivå:	Principer för beslut:
Regionfullmäktige	Regionfullmäktige utgör Region Uppsalas högsta beslutande organ och beslutar enligt kommunallagen (2017:725) i ärenden av principiell beskaffenhet och av större vikt, exempelvis mål och inriktning för verksamheten, budget och skatt. Fullmäktige beslutar om bland annat om styrdokument som anger övergripande och långsiktig inriktning för regionen, till exempel regionplan och budget.
Regionstyrelsen	Regionstyrelsen leder och samordnar Region Uppsalas angelägenheter och bereder ärenden till fullmäktige. Styrelsen beslutar om regiongemensamma styrdokument, inom ramen för styrelsens grunduppdrag, utifrån reglementet.
Nämnderna	Nämnderna beslutar om styrdokument som rör det egna grunduppdraget, utifrån reglementet. De kan även besluta om styrdokument som fullmäktige delegerat genom reglementet eller särskilt beslut.
Bolagsstyrelserna	Bolagsstyrelserna beslutar om styrdokument som rör de egna verksamheten. De kan även besluta om styrdokument som fullmäktige delegerat genom bolagsordning, ägardirektiv eller särskilt beslut.
Regiondirektören	Regiondirektören beslutar om regiongemensamma styrdokument som inte fastställs på politisk nivå, exempelvis rutiner, anvisningar och handlingsplaner, som syftar till att omsätta inriktningen i övergripande styrdokument i verksamheten. Regiondirektören kan vid behov fördela beslutsmandat för regiongemensamma styrdokument på andra funktioner inom organisationen.
Förvaltningschef och chef	Förvaltningschef och chef beslutar om förvaltnings- och verksamhetsspecifika styrdokument.

Tabell. Beslutsnivåer för styrdokument och principer för beslut.

4 Indelning av politiskt beslutade styrdokument

De politiskt beslutade styrdokumenterna kan delas in i kategorierna, aktiverande, normerande och organiserande styrdokument, beroende på vilken sorts styrning det handlar om, vilken målgrupp styrningen gäller och beslutsfattare, enligt figuren nedan.

Figur. Indelning av politiskt beslutade styrdokument.

4.1 Aktiverande styrdokument

Aktiverande styrdokument anger mål och inriktning för verksamheten och är till sin karaktär framåtsyftande. Dokumenten beskriver vad som ska göras i framtiden och kan ha olika lång tidshorisont. Dokumenten är vanligtvis tidsbegränsade och upphör efter slutdatum att gälla. Exempel på aktiverande styrdokument är Regionplan och budget,

Regional utvecklingsstrategi och Agenda 2023-strategi, Länsplan för regional transportinfrastruktur och Regional kulturplan.

4.1.1 Vision

Region Uppsala har en vision som uttrycks i regionplan och budget. Visionen visar i vilken riktning regionen vill arbeta. En vision beskriver ett önskvärt framtida tillstånd och gäller på mycket lång sikt.

Beslutsnivå: Regionfullmäktige.

4.1.2 Program

Ett program uttrycker en önskad utveckling av verksamheten. Det är en politisk viljeinriktning och ska inte beskriva utförande. Program innehåller problembeskrivning, övergripande inriktning och mål, men tar inte ställning till utförande. Utförandet beskrivs ofta i en separat handlingsplan, se handlingsplan nedan. Ett program är ett tidsbegränsat dokument som vanligtvis gäller för en längre tidsperiod, exempelvis för en mandatperiod (4 år) eller längre.

Beslutsnivå: Regionfullmäktige.

4.1.3 Strategi

En strategi kan användas för att konkretisera ett program eller en policy. En strategi ska utgöra en grund för en prioritering och beskriver hur Region Uppsala ska uppnå uppsatta mål inom ett visst område. En strategi är ett tidsbegränsat dokument.

Beslutsnivå: Regionfullmäktige, regionstyrelsen och nämnderna. En bedömning ska göras innan beslutsnivå kan fastställas.

4.1.4 Handlingsplan

En handlingsplan omsätter inriktningen av en policy, program eller strategi till åtgärder. En handlingsplan anger vilka önskade resultat som ska uppnås inom ett visst område under en tidsbegränsad period, vilka insatser som ska genomföras och vem som ansvarar för att genomföra insatserna och när.

Handlingsplanen kan även innehålla mål, som utgår från övergripande beslutade mål, med indikatorer för att följa utveckling.

Beslutsnivå: Regiondirektören beslutar om regiongemensamma handlingsplaner. Förvaltningschef och chef beslutar om förvaltnings- och verksamhetsspecifika handlingsplaner.

4.1.5 Övriga planer

Med övriga planer avses exempelvis genomförande- och åtgärdsplaner, som innehåller politiska ställningstaganden och prioriteringar.

Beslutsnivå: Regionfullmäktige beslutar om regiongemensamma planer av principiell beskaffenhet eller av större vikt, exempelvis regionplan och budget.

Regionstyrelsen och nämnderna beslutar exempelvis om verksamhetsplaner och åtgärdsplaner som rör den egna verksamheten och de förvaltningar som styrelsen respektive nämnderna ansvarar för. Bolagsstyrelser beslutar om verksamhetsplaner (affärsplaner) och åtgärdsplaner för den egna verksamheten.

4.2 Normerande styrdokument

Normerande styrdokument anger Region Uppsalas förhållningsätt och arbetssätt här och nu och syftar till att vara vägledande internt inom organisationen. Normerande styrdokument ska inte innehålla mål eftersom dokumenten inte beskriver en förflyttning över tid. Däremot kan normerande styrdokument hänvisa till/utgå från befintliga mål, till exempel regionplan och budget. Dokumenten gäller vanligtvis tills vidare och upphävs genom nytt beslut.

4.2.1 Policy

En policy beskriver hur Region Uppsala förhåller sig till olika frågor eller områden som till exempel kvalitet, miljö, jämställdhet eller säkerhet. En policy används främst internt för att de som arbetar i organisationen ska veta vad organisationen står för, men är också intressant för kunder, leverantörer och andra intressenter utanför organisationen. En policy ska vara kortfattad och hållbar över tid.

Beslutsnivå: Regionfullmäktige.

4.2.2 Riktlinje

En riktlinje dokumenterar huvuddragen för hur något ska utföras eller uppnås. En riktlinje anger på övergripande nivå hur arbetet ska bedrivas. Syftet är att styra den befintliga verksamheten så att den bedrivs enligt uppsatta principer.

En riktlinje kan utgå från en policy och förtydligar då principerna för arbetet inom ett specifikt område.

Beslutsnivå: Regionstyrelsen beslutar om regiongemensamma riktlinjer och nämnderna om riktlinjer som rör det egna grunduppdraget.

4.2.3 Regler

Regler anger vad som gäller inom ett givet område och anger absoluta normer. Regler sätter gränser och förbjuder vissa beteenden.

Beslutsnivå: Regiondirektör beslutar om regiongemensamma regler. Förvaltningschef och chef beslutar om förvaltnings- och verksamhetsspecifika regler.

Regler kan även fastställas av regionfullmäktige eller av det politiska organ som är föreskrivet i lag.

4.3 Organiserande styrdokument

Organiserande styrdokument tydliggör roll- och ansvarsfördelning inom organisationen. Dokumenten gäller tills vidare och upphävs genom nytt beslut.

4.3.1 Arbetsordning

Regionfullmäktige ska enligt kommunallagen anta en arbetsordning för fullmäktige, som kompletterar lagens bestämmelser. Arbetsordningen innehåller en beskrivning av fördelning av arbetsuppgifter.

Fullmäktige har antagit en arbetsordning som gäller för fullmäktige, regionstyrelsen, nämnderna samt Region Uppsalas revisorer.

Beslutsnivå: Regionfullmäktige.

4.3.2 Reglemente

Ett reglemente beskriver ansvar och ansvarsfördelning för Region Uppsalas politiska organ, dess utskott samt beredningar.

Beslutsnivå: Regionfullmäktige.

4.3.3 Delegationsordning

En delegationsordning redogör för hur regionstyrelsen och nämnderna delegerat rätten att besluta på styrelsens eller nämndernas vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, till exempelvis ett utskott, ordförande, förvaltningsdirektör eller annan tjänsteperson inom förvaltningen.

Beslutsnivå: Regionstyrelsen och nämnderna.

4.3.4 Bolagsordning

Bolagsordning anger ramarna för verksamheten i regionkoncernens bolag, till exempel vilken verksamhet bolaget ska bedriva.

Beslutsnivå: Regionfullmäktige.

4.3.5 Ägardirektiv

Ägardirektiv fungerar som ett komplement till bolagsordningen. Av ägardirektivet framgår ägarens förväntningar och krav på bolaget.

Beslutsnivå: Regionfullmäktige.

4.4 Kommunala föreskrifter

Region Uppsala har på flera områden rätt att meddela kommunala föreskrifter. Kommunala föreskrifter är ett samlingsbegrepp för styrdokument som avser normgivning mot enskild (bindande regler). Föreskrifterna innehåller även dokument som är direkt riktade till exempelvis regionfullmäktige, en nämnd eller bolagsstyrelse, för att reglera dess arbetsformer och organisation. Dokumenten ska finnas tillgängliga på regionens webbplats.

5 Aktualitetsprövning och revidering

5.1 Giltighetstid

Politiskt beslutade styrdokument kan gälla under olika lång tid, de kan antingen vara tidsbegränsade eller gälla tills vidare. Styrdokument med begränsad giltighetstid upphävs per automatik vid angiven tidpunkt. Styrdokument gäller tills vidare om inte annat anges.

5.2 Aktualitetsprövning

Vid aktualitetsprövning ska en prövning ske om det politiskt beslutade styrdokumentet fortsatt behövs och om innehållet är aktuellt eller behöver revideras. Detta är viktigt för att säkerställa att styrdokumentet förblir aktuella och Region Uppsala inte har fler styrdokument än vad som är nödvändigt.

Styrdokument som är tidsbegränsade ska aktualitetsprövas och revideras i god tid innan dokumenten upphör att gälla.

Styrdokument som gäller tills vidare ska aktualitetsprövas regelbundet och vid behov.

Regionstyrelsen och nämnderna ansvarar för uppföljning av politiskt beslutade styrdokument inom det egna ansvarsområdet, för att säkerställa att de är aktuella och relevanta.

Alla politiskt beslutade styrdokument ska ha en dokumentansvarig. Dokumentansvarig motsvarar förvaltningsdirektör eller annan funktion i ledande befattning. För styrdokument som fastställs av regionfullmäktige eller regionstyrelsen är regiondirektören oftast dokumentansvarig. Det åligger ytterst den dokumentansvarige att säkerställa att aktualitetsprövning av politiskt fastställda styrdokument sker. Vid behov av revidering ska förslag till reviderat styrdokument tas fram för beslut i ansvarig politisk instans.

5.3 Årlig aktualitetsprövning och sammanställning till fullmäktige

En årlig sammanställning av Region Uppsalas av politiskt beslutade styrdokument redovisas för regionfullmäktige en gång per år inom ramen för regionplan och budget. Detta för att ge fullmäktige en bild av den samlade styrningen och hur styrdokumenterna är kopplade till de strategiska målen i regionplan och budget. I samband med detta genomförs även en översiktlig aktualitetsprövning för att värdera om styrdokumenterna fortfarande behövs och är aktuella.

5.4 Revidering och upphävande

Revidering av ett politiskt beslutade styrdokument kräver nytt beslut av den politiska instans som en gång fastställt dokumentet. Det gäller även om styrdokumentet ska upphävas. Ett styrdokument ska upphävas om det är inaktuellt eller har ersatts av ett nytt.

Undantag från ovanstående princip är administrativa och redaktionella revideringar, exempelvis ändringar utifrån förändrad lagstiftning eller förändrad intern organisation.

6 Förvaltning av riktlinjen

Regionstyrelsen beslutar om denna riktlinje och ansvarar för att förvalta riktlinjen vilket innebär att säkerställa tillämpning, uppföljning och revidering vid behov.

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att implementera riktlinjen i den egna verksamheten.

Regiondirektören följer upp och lägger fram förslag till revidering till regionstyrelsen.